

✠ ПОГАНА БОГ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOV

6. číslo

Budyšin, junij 1961

Lětnik 11

Hrono na swjatki

Wone so njestanje přez wójsko ani móc, ale přez mojeho Ducha, praji Knjěz Zebaot. Zach. 4, 6

Wo čo so tu jedna? Što so njestanje přez wójsko a móc? Naša wotmołwa: Wšo w Božim kralestwje so njestawa z wójskom a z mocu, to rěka ze zwonkownymi srědkami, ale přez Božeho Ducha. Wo tym runje mamy swjatki něšto připowědać.

Tehdom, mjenujcy w času, jako so tute słowo přez ert profety wupraji, běchu sebi Židža wjele předewzali. Skónčnje běchu so wrócili z babylon-skeje jatby. Kajke wjesele za lud! Ale kajki zrudny napohlad poskići jim město Jeruzalem! Wone běše polo rozpadankow! Wosebje po tym ćerpichu, zo bě tež templ Boži zapusćeny.

Jim so džěše, kaž někotrym wosa-dnym, jako so 1945 wróćichu a na-makachu swój Boži dom skóncowany. Bórzy započachu pobožni Židža swjatnicu zaso twarić. Najprjedy so jim to tak prawje njeporadzi. Ale skónčnje móčna wosoba, wjerch Ze-rubabel, napominany wot Zacharje a druhich, wěc do swojemu rukow wza. A jemu so tež poradzi, templ Boži dotwarić. W léce 516 do Jezusoweho naroda so woswjeći a rěka tež Zerubabelski templ. Wězo njebě tak krasny a wulkotny kaž jeho prjedownik, mjenujcy Salomonski templ.

W času twarjenja pak da naš profeta wjerchey naše hrono jako wěste hesło a słowo Bože: Wone — mjenujcy tute twarjenje, kotrež běše hoberski skutk poľny čěžkotow — so na žadyn pad njeporadzi a njestanje jenož ze zwonkownymi srědkami, ale přez Božeho Ducha. Z druhimi słowami: To njeje žadyn politiski problem, ale ryzy duchowny! Na tym leži, zo bu-dže wón, Zerubabel, a wšitcy pomocnicy, haj cyły lud napjelnjeny wot Božeho Ducha. —

Nas pak nětk swjatki templ Boži w Jeruzalemje dale njezajimuje, ale cyrkej Jezom Chrysta. Wona je tež mócný twar, na kotrymž so stajnje twari. W swjatkovnym słowje noweho zakonja — Ef. 2, 20 sc. — rěka: „Wy

UNA SANCTA

Na serbski: Jena swjata

W třecim artiklu wuznawamy: Ja wěrju do jeneje swjateje, křescijanskeje cyrkwy, zhromadźizny swjaty-tych. — Cyłe křescijanstwo na zemi je jena, jena jenička cyrkej. Wšitcy, kotřiž do Chrystusa wěrja, słušeja hromadže.

Hladajće swěru na to, zo byšće jednotu ducha dźerželi přez zwjazk měra;

jene ćělo a jedyn duch,
jako sće powołani na jenu na-džiju wašeho powołanja,
jeden knjěz,
jena wěra,
jena křćenica,
jeden Bóh a Wótčec wšitkich,
kiž je wyše wšitkich a přez wšit-kich a we was wšitkich.

(Ef. 4, 3—6)

W našim času nam wo tule jednotu mjez křescijanskimi cyrkwyjemi dže. Smy w ekumeniskim času žiwi. Sna-sy so hižom na tuto cuze, z grek-skeje rěče přewzate słowo hněwał. „Ekumene“ je nowa hwězka nad na-mi, drje hišće trochu slaba, ale tola lube znamjo dobreje nadžije. W času wojowanja z organizowanej njewěru, so křescijenjo ze swojeho rozpróše-nja hromadža, zo bychu w pře-zjednosći wěry do swojeho njebe-skeho Knjeza sylniši byli. Samo rom-ski bamž je ekumeniski koncil (synodu) zwolał.

sće natwarjeni na založk japoštołow a profetow, hdžež je Jezus Chrystus sam rožkny kamjeń, na kotrymž cyłe twarjenje hromadu zwjazane rosće k swjatemu templu w Knjezu, na ko-trymž tež wy sobu stwarjeni sće k Bo-žemu wobydlenju w Duchu.“

Potajkim w cyrkwi Jezom Chrysta so stajnje twari, nic jenož zwonkowne — to tež, a wjele je znowa na-stalo zaso po wójnje —, ale wosebje znutřkownje. Jedyn z přenich serbskich cyrkwinskih dnjow tehdom w powójnskim času steješe pod te-matom: „Kak so twari Bože kralestwo mjez Serbami?“

Ale wo wšěm tajkim twarjenju, tajkim dźelanju a přecowanju w cyr-kwi ma płaćić: „Wone so njestanje z wójskom a z mocu, ale z Božim Du-chom.“ Naš Knjěz Chrystus je zwon-kownu móc, mjei. zemske wójsko

Ja njemóžu w krótkim nastawku wšo rozklasć, što mamy ze wšěmi křescijanskimi cyrkwyjemi zhroma-dnje a što nas dźěli.

My mamy po słowje japoštoła je-neho knjeza — Chrystusa. Wšitcy smy křćeni na trojeničkeho Boha. Haj, my ze wšěmi křecijanami na zemi zhro-madnje wuznawamy, kaž smy to na pačerjach nawukli: Ja wěrju do Boha Wótca, wšehomócného, stworićela njebiesow a zemje. Ja wěrju do Je-zom Chrysta, Božeho . . . My wšitcy mamy Bibliju za swoje swjate pismo. Wšudžom so spěwa Wótčenaš.

Tak tola wšitcy hromadže mamy jenaku wěru. Čehodla potom hišće konferency a sprócniwe wuradźowa-nja? Čehodla hakle ekumeniske hiba-nje, hdyž smy sej tola w zasadnym přezjedni?

Nětk dyrbjal wo tym rěčeć, štož nas — bohužel — dźěli, a to by był zrudny dźěl mojeho nastawka.

Do Swjatkow mamy tydžeń ekume-niskeje modlitwy. W tutech dnjach proša křescijenjo wšelakich cyrk-wjow we wšelakich rěčach Boha Knjeza wo nowe dorozumjenje mjez cyrkwyjemi. We wulkich městach zhromadžuja so křescijenjo wšelkich wěruwuznaćow k zhromadnym mo-dlitwam a na tajke wašnje hižom po-kazuja swoje žedjenje po jednoće křescijanskeje cyrkwyje. W.

wotpokazał, jako chcychu jeho zajec, a je jutry tola dobył, ale na duchow-nym polu.

A što my trjebamy za naše cyłe křescianske žiwjenje, nic jenož za po-božne hodžinki, ale tež za wšědny džeń, to je Boži Duch. My chcemy tola Bože dźěći być. My prosymy: „Wótče naš, kiž sy w njebiesach.“ Njezabudź-my: „Kotrychž Boži Duch wodźi, cí su Bože dźěći!“ A kak smy tola wo-hroženi, so dać wodźić druhim du-cham a mocam. Na příklad chce duch starosće abo njejednoty abo sebići-wosće abo nahrabnosće abo nječisto-sće nas wodźić.

Potom smy na wopačnym puću! Na-ša woprawdžita a sprawná přostwa ma być: „Přińdź, Božo swjaty Ducho, k nam a z hnadu swojej napjelnj sam svojich wěrných mysl a wutrobu!“

La.

Börze započá so wjesole žiwjenje w tutym domje. Džěci džělachu, wuknjachu a so zabawjachu z hračom a spēwanjom. Ze wšej chutnosću a tola z telko lubosću wěnowaše so Wichern svojim wbohim chowancam.

Wězo je tež wšelku zrudou z tym abo tamnym džěsom měl. Tola wjele wjetša běše ličba tych, kotrež je wón z Božej pomocu wuchował a na porjadny puč zwjedł. W léće 1842 zachadžeše w Hamburgu žalostny woheň. Wulki džěl města so zniči. Ludžo čekachu z něsta. Tola jim napřečo čehnješe 16 hólcow z Wichernowego domu, zo bychu w měsće pomhali. Njehladajo stracha wuchowachu z płomjenjow čłowjekow a nadobu. Při tym zetkach cwólby młodych zlostnikow — svojich prjedawšich towaršow —, kotriž rubjachu, štož njebě woheň spözřěl. Či jich hanjachu, zo běchu so dali „popadnyć“. Tola Wichernowi chowancy jich wubichu. Wot toho časa njebě nikoho wjace w Hamburgu, kotremuž by na směch bylo, hdyž bě rěč wo Wichernje a jeho skutku. — Wichern chcyše wohrožene džěci k čłowjekam wotčahnyć, kotriž móžeja so z džělom swojemu rukow sami zežiwić. Tohodla da jim rjemjesło nawuknyć. Za to a tež za duchowne rozwučowanje svojich chowancow trjebaše Wichern pomocnikow. Tuž wolaše młodych pobožnych mužow do swojeje služby. Džěci mjenowachu jich „bratrow“, Wichern sam „diakonow“ (po grekskim wurazu w Nowym zakonju). Tak rosćeše Wichernowy dom léto wob léto, a wustaw měješe börze ratarstwo, zamkarnju, šewcownju, blidarnju a druge wotrjady.

W hubjenym léće 1847 a w rewoluciskim léće 1848 běše so nuzá w němskim kraju dale pohóršila. Wšudže bě widzeć a spóznać, kak mało ludži so jenož hišće po Božim słowje dzerži. Wjetšina drje so hišće mjenowaše křesćenjo, tola njebě wjace křesćanska. A w tutym času zhromadžichu so we Wittenbergu ewangelscy mužojo ze wšech cyrkwjow w Němskej, zo bychu wuradžowali wo tym, kak maja ewangelske

cyrkwje pomhać. W Hrodowej cyrkwi, na kotrejež durje běše něhdy Luther swoje tezy přibił, sedžeše pječstow wuznamnych mužow ewangelskeje cyrkwje. Jako běchu hižom chětro mučni wot wjele přednoškow a narěčow, wuprosy sej Jan Hendrich Wichern na někotre mjenšiny słowo. Ale štož wón rěčeše, wšitkich tak jara putaše, zo dyrbyeše dale rěčeć. Tak je wón bjez kóždého přihotowanja přez hodžinu rěčał. A napominaše ewangelsku cyrkwe, ze skutkom wobarać wulkej nuzy, žadaše sej *Znutřkowne misionstwo*.

Boži dom w Hornim Wuzejdže

Tehdy so založi „Centralny wuběrk za Znutřkowne misionstwo“. A hobersece je tónle skutk rozrost! Nastawachu džěčace domy a pěstowarnje, šule za male džěci, domy za syroty a wohrožene džěci, wustawy za slepych a hluchoněmych, domy za starych a zbrašenych a wjele, wjele druhich. Pře wšě léta a lětdžesatki, zbožowne a njezbožowne časy našeho kraja, je so tónle skutk zdžerzał a rozwił — hač do našich dnjow. Tu a tam, w ranju a we wječoru džělaja a so prócuja, bědža a so modla bratřa a sotry za wšech bědnych a wbohim, kotriž trjebaja pomocnikow, scěrných, lubyh, dušnych — ze zlotěj wutrobu.

Ruska cyrkej

Koho z nas njezajimuje cyrkwinske žiwjenje w džensnišej Ruskej! Předewšěm tu měnimy Rusku prawostawnu cyrkwe, kotraž je tam najwjetša křesćanska cyrkwe. Nimo njeje mamy tam tež ewangelske cyrkwje, na přikład baptistow a ewangelsko-lutherskich a romsko-katolskich, kiž su wosebje w baltiskich krajach doma. Tola kak je tam džensa z cyrkwu? Hdyž smy něšto wo tym slyšeli abo čitali, potom tola zwjetša z tych časow, hđžež hišće carjo nad ruskim ludom knježachu. (Carjo běchu tehdom tež hłowa Ruskeje prawostawneje cyrkwe — hač do rewolucije w léće 1917.)

Loni je Moskowska patriarchija založila eksarchat Ruskeje prawostawneje cyrkwe za srjedźnu Ewropu a biskupa Jana za eksarcha (zastupnika) powołała. Biskup Jan ma nětko swoje sydło w Berlinje. Wón njeh nam wo žiwjenju swojeje cyrkwe rozprawja!

Bože služby wotměwaja so w Sowjetskim zwjazku wob džen dwójce — rano a wječor. Samo wšědny džen chodža ludžo — hdyž tež nic z hroma-

na wyšim schodženku. Ruska prawostawna cyrkej drje sej wot svojich měšnikow žada, zo su zdžělani a wučeni, tola hłowne wuměnjjenje je měšniška swjećizna. Na měšnikow móžeja so jenož mužojo wuswjećić dać.

Cyrkej ma 72 diecezow (biskupstwow) w cyłym Sowjetskim zwjazku. W kóždej tajkej diecezy je jedyn biskup, kotryž ma předewšěm prawo, měšnikow wolić a swjećić. Na čole cyrkwe steji Moskowska patriarchija ze Swjatym synodom (we Swjatym synodze su tři stajni metropoliča [arcybiskupja] a tři biskupja, kotriž so wotměnjeja). Patriarchiji a synodej podsteja wšelake wotrjady, tak tež wonkowny zarjad abo cyrkwinski nakład, kiž mjez druhim wudawa 75stronski měsáčnik „Žurnal Moskowskoj Patriarchiji“. Na patriarchija w Moskwje wotedawaja wosady tež swoje kolekty. Wězo smědža sej wosady telko, kaž trjebaja, za swoje potreby wobchowac. Z kolekto w plaći so wudžeržowanje cyrkwinskih twarow a tež seminarow a akademijow. Nimo toho podpěruja so tež z tutymi pjenjezami chudše wosady a předewšěm ruske wosady w druhich krajach.

Ruski měšnik ma kóžde ranje Božu mšu. Liturgija traje poldra hodžiny! (Wěmy wšak, kak jara ruska cyrkej na spēwanje, na liturgiju, hlada.) Potom so měšnik priwatnje modli, wo čož jeho wosadni proša (za chorych, za njebohich atd.). W tym času chodža k njemu tež ludžo, kiž chcedža so spowědać. Tež křćenja a wěrowanja so dopoždja wotměwaja. Popoždnu wopytuje měšnik chorych a podawa jim Bože swjate wotkazanje abo woliowanje. (Ruska cyrkej woliwuje tež chorych, nic jenož mrějacych, kaž katolska cyrkej!) Zbytny čas ma dušowpastyr sam za sebe džětać. We 18.00 hodžinach dže zaso do cyrkwe na wječornu Božu mšu. Wječor móže so ruski měšnik swojej swójbje wěnowac. Do nježdělskeje mše słuša tež přédowanje, kotrež pak je krótshe hač naše přédowanje. Přédowanje je tam zdobom tež nabožne wuwučowanje wosady.

We wulkim ekumeniskim hibanju Swětoweje rady cyrkwjow Ruska prawostawna cyrkej hišće oficielnje sobu nježdžela. Ze ZSSR stej slédowacej cyrkwi zapisanej sobustawej Swětoweje rady cyrkwe: Ewangelsko-lutherska cyrkej w Estonskej a Reformowana cyrkej w Litowskej. Byrnjež pak Ruska prawostawna cyrkej hišće sobustaw njeje, so wona tola jara za džělo a skutkowanje Swětoweje rady cyrkwjow zajimuje. Wšelacy jeje dostojnicy su hižom ekumeniske wustawy a konferency wopytowali a tež z druhimi cyrkwami styki nawjazali. Před něhđe dwěmaj lětomaj poby delegacija Swětoweje rady cyrkwjow w Sowjetskim zwjazku a bu tam zawěrnje přecelnje a bratrowsce wita. Tež sowjetske wyšnosce su z ekumeniskimi hosćimi zdwórliwje wobchadželi.

Tutón krótki přehlad njeh swědči wo tym, zo je Ruska prawostawna cyrkej pře wšě časy hač do našich dnjow wostala žiwa cyrkej! Njeh bě jeje wuwicie tež wjele hinaše a husto wohrožene, tola toho sej směmy być wěsci, zo ma tež wona jednoho za svojeho Knjeza — Jezom Chrysta!

